

ASSOCIACIÓ NOVACT

Seu social: Barcelona

Àmbit geogràfic: estatal

Forma jurídica: associació

- 30 persones treballadores
- 2 persones voluntàries
- 15 persones sòcies
- 200 persones ateses en serveis a la infància i la joventut
- 200 persones ateses en serveis a altres col·lectius en situació d'exclusió social

www.novact.org

Breu història de l'organització

Aquesta iniciativa ha estat impulsada per les entitats:

- NOVACT, l'Institut Internacional per l'Acció Noviolenta, neix dels esforços de la societat civil per contribuir a un món pacífic, just, digne i equitatiu i promou accions internacionals de construcció de pau en situacions de conflicte. Amb una xarxa d'experts i activistes a l'Orient Mitjà, Europa, Amèrica Llatina, Àfrica i Àsia, NOVACT dona suport a moviments no violents que treballen per la transformació social, i desenvolupa mecanismes d'intervenció civil pacífica per tal de protegir a poblacions vulnerables en situacions de violència.
- CÀRITAS DIOCESANA DE BARCELONA: L'any 1944 es constitueix el Secretariat General Diocesà de Beneficència Cristiana, que fou la primera Càritas de Catalunya i de l'Estat espanyol, en un moment en el qual calia ajudar la població a cobrir les seves necessitats bàsiques; la 2a Guerra Mundial i la Guerra Civil havien deixat a moltes persones en una situació d'extrema vulnerabilitat: com a entitat fa més de 70 anys que treballa per pal·liar les situacions de vulnerabilitat. Durant aquests anys Càritas Barcelona ha intentat donar resposta a les necessitats de cada moment: ha desenvolupant diversos serveis i accions en matèria de cobertura de necessitats bàsiques, accés a l'habitatge, inserció laboral, infància, gent gran, entre d'altres.

Missió

NOVACT lluita per aconseguir una societat lliure de conflictes armats i de violència en totes les seves dimensions, basada en la seguretat humana i la no-violència com una estratègia d'acció transformadora per un món pacífic, just, digne i equitatiu.

CÀRITAS DIOCESANA DE BARCELONA té com a objectius principals orientar, coordinar i realitzar l'acció social i caritativa de l'Església Catòlica, amb la finalitat d'ajudar a la promoció humana i al desenvolupament integral de les persones. L'acció consisteix a donar resposta a les realitats de pobresa i exclusió social de la nostra societat, a través de l'acció social, la sensibilització de la societat i la denúncia de les situacions d'injustícia.

La missió de Càritas és "acollir i treballar" amb les persones en situació de pobresa i necessitat, perquè siguin les protagonistes del seu propi desenvolupament integral.

Descripció de l'activitat

NOVACT centra la seva activitat a promoure mecanismes de defensa i protecció dels drets humans, promoure l'observació i investigació sobre moviments no violents, dur a terme accions d'incidència política, promoure campanyes de sensibilització dirigides a què l'opinió pública generi una consciència crítica sobre els canvis que es requereixen per assolir un món més pacífic, just, digne i equitatiu, i articular la formació i consolidació de xarxes i plataformes d'entitats orientades a la consecució dels objectius relacionats.

Càritas Barcelona desplega set programes d'atenció a les persones, que comprenen 52 serveis distribuïts en els següents 476 punts d'atenció (propis o en col·laboració), en tots s'atenen persones immigrades (centres d'acollida i acompanyament individual, espais d'acollida i relació grupal, etc.). A través dels diferents punts d'atenció, Càritas acull, escolta, orienta i acompanya les persones que s'hi adrecen amb una demanda d'ajuda. L'atenció va més enllà de l'assistència immediata, cerca la promoció de la persona a partir de la seva participació activa, del reconeixement dels seus recursos i de les seves potencialitats.

DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

LA INNOVACIÓ SOCIAL COM A EINA PER A GARANTIR ELS DRETS: AJUDES A PERSONES EN SITUACIÓ D'EXCLUSIÓ SOCIAL A TRAVÉS DE LA MONEDA LOCAL REC

Breu descripció

A Càritas Diocesana de Barcelona es treballa pel dret a l'alimentació en dues línies. La primera, donar suport a l'accés a l'alimentació a les persones en risc o situació d'exclusió social mitjançant ajudes econòmiques, siguin directes o via altres mitjans de pagament. En aquest projecte proposem que es facin a través de la moneda REC, que les persones ateses puguin utilitzar a les botigues del seu barri com qualsevol altre client. Així les persones en situació de vulnerabilitat poden continuar adquirint els aliments o altres articles bàsics on ho solien fer i, alhora s'afavoreix la vinculació amb el barri, afavorint les seves capacitats.

El sistema de moneda REC pot esdevenir una eina essencial per treballar amb les persones des de la mirada dels drets, perquè parteix d'atorgar autonomia i la llibertat necessària per cobrir les necessitats més bàsiques. A més, creiem que genera impactes positius com la llibertat d'escollir o l'autoestima, essencials per acompanyar les persones des de la mirada emancipadora. L'ús de sistemes d'ajuda que donen l'autonomia i eviten circuits exclusius per persones en situació de vulnerabilitat, millora la qualitat de vida de les persones que atenem, però a més, genera un impacte múltiple beneficiós en molts altres actors socials.

El fet que puguin accedir als productes de primera necessitat de forma normalitzada fa que es mantinguin les habilitats de planificació i gestió de la compra o que, en el cas de mancances en aquest sentit, sigui un aspecte que puguem treballar conjuntament. Permet comprar productes variats i evitar una alimentació restringida als aliments provinents de la donació o complementar-la, adaptant-la a les necessitats de cadascun dels membres de la família per edat, estat de salut o costums.

Aportació de valor de la iniciativa

El valor d'aquesta iniciativa és la seva perspectiva integral: per erradicar l'exclusió social i trencar amb les desigualtats és molt important tenir aquesta mirada en tot allò que emprenem. És a dir, que tots els projectes i les accions portin incorporada aquesta perspectiva comunitària i relacional que facilitin espais on totes les persones tinguin oportunitats per sortir-se'n per si mateixes, cadascú des de les seves potencialitats.

A més, oferir ajudes econòmiques en moneda REC manté el vincle veïnal de les persones, ja que poden continuar comprant a les botigues del seu entorn, accedint a aliments de proximitat, saludables i contribuint la producció agrícola local i la cura de l'entorn i medi ambient.

Amb aquest projecte posem la innovació social al servei de les persones, per maximitzar l'impacte que les nostres accions tenen a la qualitat de vida de les persones i a l'entorn.

Necessitats identificades

Càritas Barcelona treballa en el canvi de l'ajuda que s'ofereix a les famílies per a necessitats bàsiques. Després d'un procés de reflexió, es treballa per promoure accions que afavoreixin la perspectiva del dret en l'alimentació i la promoció personal de les persones que acompanyen. Des de l'entitat s'insisteix en aquest missatge en tots els àmbits de la seva acció: l'acció dels treballadors socials, en l'acompanyament de les parròquies, comunicació, sensibilització (especialment a escoles i empreses), relacions amb altres entitats.

Seguint el model de canalització d'ajudes del projecte B-MINCOME, el mes de desembre de 2021 es va establir una col·laboració entre NOVACT i Càritas Diocesana per desenvolupar un projecte pilot per apostar per accions transformadores que promoguin l'autonomia de la persona amb la canalització d'ajudes en moneda local i enfocant el tradicional repartiment d'aliments en espècie únicament cap al reaprofitament d'excedents. Per això s'ha posat en funcionament aquesta experiència, que busca no sols cobrir la necessitat d'aliments de les famílies, sinó acompanyar-los en la gestió econòmica familiar i afavorir la seva autonomia, a més de tenir present l'aprofitament alimentari.

Aquestes ajudes es poden gastar en els més de 170 comerços dels 10 barris de l'Eix Besòs que accepten el REC, assegurant que la xarxa de comerços és prou àmplia i variada per donar resposta a les necessitats de les famílies.

Principals objectius assolits

- Millorar l'economia de les famílies, treballant per la seva autonomia
- Potenciar les relacions veïnals i el comerç local, que ha quedat molt afectat per la pandèmia de la COVID-19
- Reforçar el teixit associatiu mitjançant una iniciativa de col·laboració entre entitats que maximitza l'impacte i l'eficiència dels seus projectes.

Principals resultats obtinguts

Aquesta primera fase del projecte ha tingut lloc al barri del Besòs. Amb la coordinació entre l'associació Novact i Càritas Barcelona i el suport de la Parròquia de Sant Paulí de Nola del barri del Besòs, 15 famílies beneficiàries del Programa d'ajuda a les necessitats bàsiques han rebut 40 recs mensuals per a fer les seves compres en el comerç del barri.

Els resultats dels 4 primers mesos del projecte, que segueix en funcionament i es vol treballar per mantenir i ampliar-ne l'abast, han estat:

- Total persones usuàries: 15
- Total ingressos: 2.880 €
- Nombre de compres: 161
- Mitjana de compres: 10,73
- Total despesa en compres: 2.489,49 €
- Mitjana de l'import de compres: 165,97 €
- Saldo pendent de gastar: 390,51 €

Les compres s'han realitzat principalment en petits establiments d'alimentació i a les parades del Mercat del Besòs. S'han fet compres també a altres tipus d'establiments (òptica, farmàcia, drogueria, ferreteria, etc.). Algunes persones usuàries han optat per guardar els recs per fer compres d'un import més elevat en els mesos vinents.

Després de la segona transferència de recs, es va organitzar una reunió amb les persones usuàries per conèixer la seva opinió sobre la iniciativa. Totes les persones participants van valorar molt positivament la iniciativa per diverses raons: autonomia a l'hora de comprar el que consideren necessari, eina útil per conèixer millor els comerços del barri, possibilitat de fer-la servir per estalviar, etc.

Abast de l'experiència

En aquesta primera fase del projecte, han treballat amb quinze famílies usuàries de Càritas en el barri del Besòs. A causa de la resposta positiva de tots els actors implicats, s'ha decidit donar-hi continuïtat i cercar finançament que permeti ampliar aquesta proposta a més famílies i a altres zones de la ciutat.

En una següent fase d'aquest projecte es pretén enfortir el comerç i serveis de proximitat i els mercats municipals en cinc barris de l'Eix Besòs de Barcelona (Ciutat Meridiana, Roquetes,

Trinitat Nova, Verneda – La Pau i Besòs-Maresme), així com fomentar l'economia social i solidària com a estratègia per al desenvolupament econòmic local, el consum responsable i de proximitat i el reforç del teixit associatiu i social a través de la moneda ciutadana REC.

Persones implicades en l'experiència

Treballadores: 2

Ateses: 15

Voluntàries: 1

Principals factors clau d'èxit

A més de l'impacte directe que té a la qualitat de vida de les persones usuàries, aquest projecte permet:

- Millorar la relació de les persones usuàries amb les noves tecnologies: fer servir el rec com a mitjà de pagament té un efecte positiu en la millora de l'ús de noves tecnologies per part d'usuaris que no sempre n'estan familiaritzats. Això és en bona part gràcies a un acompanyament personalitzat de cada persona en funció de les seves necessitats.
- Contribuir a la sostenibilitat del sistema del REC per poder posicionar-se com una eina molt útil per reforçar el comerç local de la ciutat de Barcelona i lluitar contra la desertificació de determinades zones mitjançant la canalització de recursos a través de l'app.
- Reforçar i generar una economia local i de xarxa amb vincles multisectorials, convertint el REC en una de les eines d'aquests sectors que permeten enfortir l'economia local i la cohesió social.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

S'han identificat dos reptes principals:

1. Cal garantir que les persones poden accedir a la tecnologia: per tal de poder accedir al projecte, cal que les famílies que accedeixen a l'ajuda a través de la moneda disposin al garantir d'un telèfon amb connexió a internet i que se sentin còmodes en l'ús de la tecnologia. Per tal de superar aquest repte, hem acompanyat les famílies amb formacions i espai de suport per tal de resoldre els possibles dubtes.
2. Sensibilització entorn de la importància del comerç local: en alguns casos, algunes famílies han fet palès que haguessin preferit comprar en establiments on compren habitualment (grans superfícies amb preus més baixos). Han hagut de fer un treball de sensibilització amb aquestes persones sobre la importància de recolzar el petit comerç i la seva importància a nivell de crear comunitat i cohesió social.

Elements innovadors que aporta l'experiència

El principal element innovador d'aquesta proposta és l'ús d'una moneda local per a la canalització d'ajudes: el REC.

El REC és la moneda ciutadana de Barcelona, una variant de les monedes anomenades socials o locals. És un sistema d'intercanvi ciutadà complementari i paritari a l'euro, que permet fer transaccions entre les persones, les entitats i els comerços que l'accepten. La moneda és exclusivament digital i es pot fer servir de l'aplicació mòbil. L'app del Rec té un funcionament senzill i intuïtiu per l'usuari. El seu ús afavoreix el comerç de proximitat i reverteix els beneficis a la comunitat. L'associació NOVACT és l'entitat promotora i gestora de la moneda.

El REC va començar a circular en el marc del projecte B-MIN-COME, un projecte pilot de lluita contra la pobresa i l'exclusió social a 10 barris de l'Eix Besòs de Barcelona. Des de setembre de 2018 fins a octubre de 2019, unes 500 famílies que vivien en un d'aquests 10 barris, van rebre un ajut mensual en recs, canalitzat per l'Ajuntament de Barcelona, que només es podia fer servir en petits comerços de barri que l'acceptaven. A més, els comerciants que acceptaven pagaments en recs, podien fer-los servir de nou i seguir fent que els recs circulessin dintre dels barris.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

La següent fase prevista del projecte consta de dues accions principals:

- Fomentar el consum de proximitat a persones vulnerables i fomentar la seva participació comunitària. Es planteja arribar a 100 famílies usuàries de Càritas, residents a 5 barris de l'Eix Besòs (Roquetes, Trinitat Nova, Ciutat Meridiana, Verneda i La Pau, i Besòs Maresme) que rebran una ajuda mensual en recs per al consum d'alimentació al barri. Així mateix, es planteja oferir la possibilitat donar suport a famílies a través de la participació en formacions en economia social, economia de la llar, capacitació digital... Aquestes accions es duran a terme en estreta coordinació amb entitats del barri, com ara Càritas, Fundació Formació i treball, Fundació Pare Manel, Centres cívics i d'altres.
- Reforçar el consum local a tota la ciutadania en períodes comercials destacats, com per exemple campanya de Nadal 2022-23 i Sant Jordi 2023 per reforçar el consum de proximitat i responsable. Crear estratègies de màrqueting per a fomentar l'ús del rec i consumir als barris: premis, paneres, etc. Aquestes accions es duran a terme en estreta coordinació amb entitats del barri, com ara les associacions de comerciants dels barris, associacions de paradistes dels mercats, Coodin i altres.

Ambdues accions ajudaran a crear fidelització de nous clients i major vincle comunitari i social, i també cohesió social als barris.